

ΜΥΘΟΣ

ΤΟΥ Γ. ΧΑΡΙΤΑΚΗ

Καθὼς ἔνωθε τὴν κρυάδα τοῦ θανάτου
τὸ κορμί του φριχτὴ νὰ τ' ἀνεβαίνη,
καὶ πρὶν τὴν τελευταίαν ἀφήκη ἀνάσα,
ὁ τύραννος τῆς Σάμου ὁ Πολυκράτης,
τὸν πιστό του Μαιάνδριο καλῶντας λέει:
Τὸ νησί μου κ' ἡ θάλασσα καὶ τὰ καράβια,
οἱ γυναῖκες μου, οἱ δούλοι μου, τὰ πάντα
δικά σου. Ὁ θρόνος μου δικός σου καὶ τὸ σκῆπτρο.

Καὶ πέθανεν ὁ βασιλεὺς ὁ Πολυκράτης
ποὺ τρομάζαν τὴ δύναμί του τῶν Ἰόνων
τῶν Δωριέων καὶ τῶν βαρβάρων τὰ πλήθη.
Μὲ τάξι βασιλόπρεπη τὸν θάψαν. Κι' ὅταν
οἱ Σαμιῶτες τὰ τελευτᾶια του ἐμάθαν λόγια,
ἐτοιμασθῆκαν τὸ νέο νὰ προσκυνήσουν
δεσπότη καὶ διάδοχο τοῦ λαμπροῦ ρήγα.

Κι' ὁ Μαιάνδριος τοὺς ἐκάλεσε νὰ τοὺς μιλήσῃ,
καὶ τοὺς εἶπε ἀνεπάντεχα λόγια καὶ ξένα:
«Σάμιοι, τοῦ Διὸς τοῦ Ἐλευθερίου
θενὰ ὑψώσω βωμόν* καὶ θὰ γιορτάστε
τριγύρω του μ' ἀγῶνες καὶ μὲ παιᾶνες,
μὲ χορούς, μὲ κρασί—χαρὰ Ὀλυμπία!—
τῆς σκλαβιᾶς σας τὸ θάνατο. Ἀπὸ τὴν ἀρχίζει
ἐλεύθερη ζωὴ γιὰ σᾶς καὶ τὰ παιδιὰ σας.
Δεσπότης σας δὲ γίνομαι καὶ τύραννός σας
ἐλεύθερος θέλω σ' ἐλευθεροὺς νὰ ζήσω
τὸ βαρὺ σας ζυγὸ νὰ θρυμματίσω.

Πολὺς ὁ φόβος τοῦ Δήμου κι' ὁ θυμὸς:
σὰν ἄλογα ποῦ ἀπόμειναν χωρὶς ἀφέντη,
καὶ δίχως τοῦ χαλιναριοῦ βαρὺ τὸ χᾶδι—
οἱ Σάμιοι. Καὶ τὸ φόβο, τὸν πολὺ θυμὸ τους,
ὁ Τελέσαρχος ἐρμηνεύοντας μὲ λόγια,
πιὸ παρᾶξεν' ἀπ' τὰ λόγια τοῦ Μαιάνδριου:
«Ἀνάξιος νὰ βασιλεύῃς εἶσαι, τού εἶπε,
γιατὶ τὸ πολυάκριβο δῶρο τῆς Μοίρας
τὸ λαχτίζεις, κι' ἀφίνεις τὸ νησί μας,
ἀβασίλευτο μὲς τὴ λύσσα τῶν κυμάτων.

Δὲν τὴν θέμε
τὴν ὀλέθριαν ἐλευθερία ποῦ μᾶς χαρίζεις.»

κι' ὅλοι τότε μαζί του φωνάζαν, ὅλοι:
 «Τὸ δῶρο ποῦ χαρίζεις δὲν τὸ θέμε»,
 κι' ἄλλοι ἀρχίσαν νὰ κλαῖνε καὶ νὰ λένε
 γιὰ τὸ νεκρὸ τὸ ρήγα Πολυκράτη,
 πῶς ἦτανε τῶν ἀφεντῶν πρῶτος ἀφέντης.

Καί, ξυπνῶντας ἀπ' τῶνειρό του τῆς ἡμέρας,
 ὁ Μαιάνδριος ἔφυγε κ' εὐθὺς ἐπῆγε
 στὸ παλάτι. Καί, μ' ἄλλη ἐνάντια γνώμη,
 ἕναν πρὸς ἕνα καλῶντας τοὺς προκρίτους,
 προστάζει νὰ τοὺς δέσουν. Ἄλλοι δρόμοι
 στὴ σκέψι του ἀνοιχθῆκαν καὶ τὴν πρᾶξι·
 κι' ἀφοῦ τύραννο θέλαν οἱ Σαμιῶτες
 διπλὰ τύραννος καὶ δεσπότης ὁ Μαιάνδριος
 ἄσωτεύει σκληρότητα στὸ Δῆμο.
 Καὶ γκρεμῶντας τὸ βωμὸ τοῦ Ἐλευθερίου
 καὶ τὸν τράχηλο χαλινώνοντας τοῦ Δήμου
 στὴν πολυστάφυλη τὴ Σάμο βασιλεύει.

ΕΠΙΜΥΘΙΟ

Λαὲ δυστυχιμένε, τοῦ βαστάζου
 εἶναι τὸ ἔργον ἔργου σου κ' ἡ πιθυμιά σου·
 ἡ ράχι στὸ φορτίο συνηθισμένη
 κι' ὁ λαιμὸς εἰς τὸ σκύψιμο δὲ βρῖσκουν
 βολικὴ τοῦ κορμιοῦ τὴν ἀλαφρότη.
 Λαὲ δυστυχιμένε, τοῦ δεσμῶτη
 ἡ μοῖρα εἶν' τὸ γραφτό σου — καβαλάρη
 θέλει τοῦ στάβλου τ' ἄλογο, καὶ σὺ δεσπότη!